HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נוטל את הכיסוי. אלמא בהנך דטמן נמי קאסר לטלטולי אגב על **ידי כיסוי: יחדן להטמנה.** לעולם: **רבינא אומר.** לעולם כדקאמר רבא אם טמן בהן מותר לטלטל דכמאן דיחדן להכי דמו ורבא לאו אמתניתין קאי דמתניתין בגזיזן של הפתק דודאי עתיד להחזירן משם ולא יחדן לכך: **הפתק.** מערכה גדולה שעורכין ומושיבין להקלותן לסחורה שקורין ט"ש בין של בגדים בין של צמר בין של חגבים ובשר מלוח: **חריות.** ענפים קשים כעץ. משהוקשו שדרלאות של לולבין ונפלו עלין שלהן קרי להן חריות: **שגדרן.** כל (לקיטת) [קלילת] תמרים קרי גדירה: **לעיל לקשר.** לקשרם יחד מבעוד יום להוכיח שליסיבה עומדים ואם לא קשרם יחד אסור לטלטלן למחר דלא הוי יחוד במחשבה: **ורב אסי אמר ישב.** עליהן מבעוד יום: **ואע"פ שלא חישב.** עליהן לישב למחר גלי דעתיה דליסיבה קיימי: **פקורין.** פשתן סרוק שנותנין על המכה: **בליפא.** למר מנופץ הייתן על המכה: **בזמן שצבען בשמן.** גלי דעתיה דלמכה קיימי להיתן עליה בשבת דלאו לרפואה ניהו אלא שלא ישרטו מלבושיו את מכתו והוה ליה כמלבוש דעלמא. אבל לא צבען בשמן דלאו מלבוש ניהו הוה ליה משאוי ואין יוצאין בו לר"ה: **ואם יצא בהן כו'.** היינו כרב אסי דאמר ישב אע"פ שלא קשר ולא חישב: **אף אנן נמי תנינא.** כרב אסי: **קש.** סתמיה לטיונא קאי לגנים או להסקה ומוקלה הוא ואם היה נתון על המטה ולא לשכב עליו ובא בשבת לשכב עליו והולך לנענעו ולשוטטו לשכיבה שלא יהא לבוד וקשה: **לא ינענענו בידו.** שאסור לטלטלו: **אבל מנענענו בגופו.** כלאחר יד: **או שיהא עליו כר או סדין.** ששכב עליו מבעוד יום ואע"פ שלא יחדו לכך ולא חישב עליו דהיינו כרב אסי: **ומאן תנא.** דלעיל דאמר צריך לקשור ופליג אדרבן שמעון: **ולא ידענא.** זעירי קאמר לה: **דטרידי.** ולא יכלו לקשור מבעוד יום והתם הוא דשרי בלא קישור אבל בעלמא לא: **מכנים מלא קופתו עפר.** לכסות בו צואה ורוק ומערה העפר בביתו לאדם ונוטלו תמיד לכל צרכיו: **והוא שייחד לו קרן זוית.** דהוי כמוכן ועומד לך אבל נתנו בחמנע ביתו למדרס רגליס הרי הוא בטל לגבי קרקעית הבית ומוקלה ואסור: **רבן שמעון.** דשרי במחשבה בעלמא שאין מעשה מוכיח שעומד לעשות צרכיו: **דבר מעביד מעשה.** שבן מעשה הוא שיכול לעשות בו מעשה הוכחה: **לימא רבנאי.** הא דרב יהודה במידי דלאו בר מעשה: **חפין.** משפשפין את הכלים בשבת לאחאן: **חוץ מכלי כסף בגרתקון.** כמין עפר שגדל בחבית של יין וקורין לו אלו"ס והוא עיקר תקון כלי כסף וגורר אותו שהכסף רך והוא ממחק שהוא אב מלאכה: **אבל נתר וחול מותר.** דלא גריר ליה לכסף: **מאי לאו.** הא דתניא אסור לאו משום דגריר ליה אלא משום מוקלה קאסר ליה ותנא דשרי כגון שהכנים מלא קופתו לכך ועירה על גבי קרקע ומאן דאסר קסבר בעינן מעשה וזה לא יכול: **לא דכולי עלמא.** במידי דלאו בר מעשה לא בעינן מעשה דאית להו הא דרב יהודה וטעמא מאן דאסר דזימנין דגריר ואף על גב דלא מיכוין לגרור אסור כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור מאן דאסר דזימנין דגריר ואף על גב דלא מיכוין לגרור אסור כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור כר"ש. ומיהו גרתקון אסור דודאי גריר ומודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות [לקמן עה.]: **לא יחוף בהן.** בנתר וחול שערו בשבת מפני שמשירו:

אלא אי איתמר כו'. אין גירסא זו נכונה דלכאורה משמע שלרבא עצמו היה מקשה וטפי הוי ניחא אי הוה גרס אלא אמר רבא אבל לפי זה הוה צריך לומר דרבינא לפלוגי אתא: **רבינא אומר בשל הפתק שנו.** ומילתא דרבא דדקאמר מעיקרא ובשאינה של הפתק ותימה דרבא קאמר לא שנו משמע דאמתניתין קאי והא מתניתין מיירי בשל הפתק[א] וי"ל דרישא מיירי בכל גיזי למר בין של הפתק בין שאינם של הפתק דאין מטלטלים אותן וקאמר רבא לא שנו בהנהו שאינה של הפתק אלא שלא טמן בהן אבל טמן בהן מטלטלים אותן והא דקתני סיפא כיצד הוא עושה כו' בשל הפתק קאמר ואע"פ שטמן בהן אין מטלטלין כיון שלא הזמינן[ב]:

ורב אסי אמר ישב אע"פ שלא קשר ושלא חישב. רבינו שמשון הזקן פסק כרב אסי מדקאמר בסמוך רב אשי שהוא בתראה מתני' נמי דיקא[ג] ור"ת פוסק כרב מכח קושיא כמו שמפורש בפרק כל הכליס (לקמן דף קכו. בד"ה ר"י אומר ושם):

בפקורין ובציפא. פר"ח כיפה שיש בה שער ונותנין אותה בראש הקדח ונראה שהוא שער ראשו: **אבל לא צבען בשמן אין יוצאין בהן.** לאו דוקא אין יוצאין דאפילו לטלטלה אסור לפי שאינם מוכנים אלא נקט אין יוצאין אגב רישא ובסמוך נמי דקאמר אבל יצא בהן שעה אחת מבעוד יום לאו דוקא יצא

דהוא הדין ישב בהן בביתו[ד]:

ואם יצא בהן שעה אחת כו'. אע"פ[ה] שלא צבע ולא חישב היינו כרב אסי דאמר ישב אע"פ שלא חישב ולא קישר קשה לר"י רישא דקתני יוצאין בהן בזמן שצבען מאי אריא צבען אפילו חישב נמי דהא כיון דמתיר יצא אע"פ שלא צבע ולא חישב כל שכן חישב[ו] ולא צבע דלכאורה ישיבה גריעא ממחשבה וכן נמי יציאה ותירץ דהאי דקאמר צבען לא לגאת בהן בשבת אלא כדי לגאת בהן מבעוד יום ואחר כך נמלך[ז] ואפ"ה יכול לגאת בהן בשבת:

ולא ידענא אי בית האבל הוה. פי' אי משוס בית האבל התיר אי משוס בית המשתה[ח]:

רבי יהודה [ט]מכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה [י]והוא שיחד לו קרן זוית אמרו רבנן קמיה דרב פפא כמאן כרבן שמעון בן גמליאל דאי כרבנן האמרי בעינן מעשה אמר להו רב פפא אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן דבעינן מעשה אלא מידי דבר עבידא ביה מעשה אבל מידי דלא בר מיעבדא ביה מעשה לא נימא כתנאי בכל [יא]חפין את הכלים חוץ מכלי כסף בגרתקון [יב]הא נתר וחול מותר והתניא [יג]נתר וחול אסור מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר בעינן מעשה ומר סבר לא בעינן מעשה לא דכולי עלמא לא בעינן מעשה ולא קשיא [יד](הא רבי יהודה הא ר' שמעון) הא [טו]רבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור הא ר' שמעון דאמר [טז]דבר שאין מתכוין מותר במאי אוקימתא להא דשרי כר"ש אימא סיפא אבל לא יחוף בהם שערו ואי ר"ש משרא קשרי דתנן

מסורת הש"ס

א) [מוספתא פ"ד], ב) לקמן קכה: קכו:, ג) [עי' תוס' לקמן קכה: סד"ה ומזון], ד) [מוספתא פ"ז], ה) רש"ל מ"ז עי"ש, ו) לקמן קמא., ז) ביצה ח., ח) [מוספתא פ"ד], ט) [מוספתא ביצה פ"ד], י) מ"מ מ"ז, כ) [לעיל מא.], ל) [שם וש"נ], מ) [רש"ל], נ) שלא צבען ולא כרכן במשיחה וטיינו כרב אסי כנ"ל.

לעזי רש"י

ט"ש. ערמה.
אלו"ם. צָרִיף (אלום).

מוסף רש"י

שגדרן לעצים. שתתכן להיסק (לקמן קכה:). צריך לקשר. מערב שבת (שם). הקש שעל גבי המטה. וסתמא להסקה ומוקלה הוא ופא לשכב עליו ומנענעו כדי שיסא לף ורך לשכב, לא ינענענו בידו. דמוקלה הוא, אבל מנענענו בגופו. בכתפיו וטלטול מן הצד הוא דלא שמיה טלטול (לקמן קמא.). או שהיה עליו כר או סדין. דגלי דעתיה לאקליה לשכיבה מעתה מותר כלי עליו (שם). מכנים אדם מלא קופתו עפר. בסתם ונותנו במקום אחד, ועושה בה כל צרכיו. ולא אמרינן בטלה לה לגבי קרקע הבית לחידי דזוטרא (ביצה ח.). והוא שיחד לו קרן זוית. ולא שמתה, דמוכחא מילתא דלגרכיו קא בעי לה, ובעפר תיזוח קאמר שאינו ממוסר לא תפיה ולא כמיסה אלא הכנה (שם).

מוסף תוספות

א. ואפי' טמן בהן אין מטלטלין אותן. מי' הכ"ן. ב. להטמנה. תוס' הרא"ש. מיהו ייחדן להטמנה אפי' בשל הפתק מטלטלין אותן. מי' הכ"ן. ג. [אע"ג] דישיבה שלא בהזמנה גריעא מהזמנה גרידתא. ריטב"ש. וכ"ש אם חשב עליהן כשמואל ואע"פ שלא ישב. רשב"ש. ד. שלא מצאנו הזמנה מועלת כ"א לגבי מוקצה לשורי' מוכן, וה"נ הני פקורין וציפא הן מוקצין דסתמייהו לטרייה קיימי, ומש"ה בעי הזמנה ובלא הזמנה אסירי. תוס' ר"י. ה. ולא יצא. תוס' הרא"ש. ו. ולא יצא בהם. תוס' הרא"ש. ז. אבל בעלמא לא. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פכ"ה מהל' שבת הל"ט סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רנט סעיף ח:
כ ב ג מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה כח טור שו"ע או"ח סימן שח סעיף כ:
כא ד מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה טז טור שו"ע שם סעיף כד [וסי' שא סעיף ג]:
כב ה ו מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה כב סמג שם טוש"ע או"ח סי' שח סעיף לח וסימן תלח סעיף יז:
כג ז מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ז סמג שם טוש"ע או"ח סימן שכג סעיף ט:

רבינו חננאל

דקי"ל כרבא דאמר שלא שנו אלא שלא יחדן להטמנה, [אבל יחדן להטמנה] מטלטלין אותן, דהא ר' נמי תני כוותיה. **ורבינא** דהוא בתראה אוקמה למשנתנו בשל הפתקא). פי' הפתק, לשון יוני הוא, כגון אוצר המוטל לסחורה כדתנן בע"ז [לט:] החגבים הבאים מן הסלילה אסורין ומן ההפתק מותרין, ותניא [שם מ:] חגבין והקפלוטאות הבאים מן ההפתק ומן האוצר ומן הספינה מותרין, כדתנינן גיזי צמר של הפתק אין מטלטלין אותן אם התקינן בעל הבית להשתמש בהן מותר. **חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה.** אוקימנא ר' חנינא בן עקיבא אומר צריך לקשר, ר' שמעון בן גמליאל אומר אין צריך לקשר. אמר רבה בר בר חנא הילכתא כרשב"ג, ואע"ג דאמר רב יקשור הא אמר שמואל יחשוב כרבה בר בר חנה. ודר' אסי נמי דאמר כי האי תנא, דתני יוצאין בפיקרין ובציפא כו', פי' פיאה נכרית והוא שיער שעושה (בכפה) [לכיפה] והקרח נותנן בראשו ונראה כי אותו שיער [שבכיפה] שיער ראשו הוא, ואם יצא בהן שעה אחת מבעוד יום דיו. **הא** דאמר רב אסי עדיפא מדשמואל, ונמצא רב לגבייהו יחיד ויחיד ורבים הלכה כרבים. **הא** דאמר רב יהודה מכניס אדם מלא קופתו עפר, כבר פרשתיה במסכת י"ט. **דלא (אכרע בהא מילתא) [בר מיעבדא ביה מעשה].** נימא כתנאי בכל חפין את הכלים כו', מלשון אשה חופפת וסורקת כו'.

ט) עיין עיון ערך אפתק.